

ICOd Eestis – kas eriregulatsioon tulekul?

NJORD Advokaadibüroo poolt koostatud ülevaate põhjal on Eesti jurisdiktsiooniga seotud krüptomüntide esmapakkumise (*ICO – Initial Coin Offering*) ehk virtuaalsete müntide (*tokens*) müügi teel praeguseks tõstetud umbkaudu 100 miljoni dollari eest kapitali. Kuigi ühisrahastusplatvormi Funderbeam'i raport leiab, et vaid 28% Eestis tõstetud 240 miljoni dollarisest kapitalist on saanud ICO läbiviimise teel. Ernst & Young'i uuringu kohaselt kuulub Eesti jurisdiktsioon ICO-de arvu poolest top 15 riigi hulka maailmas.

Miks on Eesti ICO-de korraldamiseks atraktiivne?

Suheldes maailma erinevatest riikidest Eestisse ICOsid korraldama suundunud klientidega toovad nemad Eesti atraktiivsuse põhjendamiseks alljärgnevad põhjused: (i) tehnoloogiale orienteeritud riik; (ii) välismaalaste mõeldud e-residentsuse programm; (iii) plokiahelat tundev riik (Guardtime, X-tee, jms), (iv) võimalus hõlpsalt ettevõtet välisriigist käivitada ja juhtida, ning (v) ligipääsetavad ja kiirelt reageerivad riigiasutused.

Kas ICO-d on Eestis reguleeritud?

See, et ICO-de kohta pole pea üheski riigis vaid ICO-dele kohalduvaid regulatsioone kehtestatud, ei tähenda, et neid seaduslikult või poliitiliselt ignoreeritakse. Avalikele allikatele toetudes on mõnedes riikides nagu Hiina ja Lõuna-Korea ICO-d lausa keelatud või lubatud vaid piiratud virtuaalvääringutega, mida riik suudab kontrollida. Mõned riigid on teinud ka juba esimesi samme ICO-de reguleerimiseks, nt Venemaa rahandusministeerium on koostanud seadusandliku eelnõu ning Gibraltar plaanib 2018. aasta teiseks kvartaliks eriregulatsioone. Euroopa Liidus on Šveitsi finantsturu järelevalveamet (FINMA) välja töötanud ICO-sid reguleeriva raamistiku raames juhised FINMA-le järelepärimiste tarvis.

Siiamaani on Eesti täidesaatev ja seadusandlik võim olnud suhteliselt passiivne ning lähtunud arusaamast, et ICO-d on reguleeritud kehtiva õigusega ning kohalduva regulatsiooni sisu sõltub *token*-ite iseloomust, omadustest, kaasnevatest riskidest ja õigustest, jms.

Nii Šveits kui ka Eesti on Euroopa Liidus populaarsed jurisdiktsioonid ettevõtetele, kes plaanivad ICO teel kapitali kaasata. Mõlemas riigis on *token*-ite müügi tegemisega seoses omad eripärad. Näiteks ICO tegemiseks Eestis asutatakse üldjuhul osaühing, samas Šveitsis kasutatakse samal otstarbel hoopis sihtasutuse vormi. Samas on teatud seltskonnas Eestis viljeletud ka mõtet luua ICO-de jaoks täitsa eraldiseisev äriühingu vorm, mis puhtalt spekulatsioonides võiks siis selgelt indikeerida ühingu raha kaasamist sellisel viisil ning ehk tooks kaasa ka täiendavaid teavitamis- või loakohustusi.

Nagu eelnevalt mainitud, allub ICO-de läbiviimine Eestis kehtivatele õigusaktidele, eelkõige (kuid mitte ainult) väärtpaberituru seadusele, tarbijakaitseseadusele, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusele. Juriidilisi isikuid, kes on ICO-sid sh. Eestis korraldades kehtivaid ja kohalduvaid õigusakte eiranud, võivad oodata negatiivsed tagajärjed. Hiljuti hoiatas Finantsinspeksioon (FI) tarbijaid *Polybius* ja *Coinloans* ICO-de osas tuues hoiatuse välja, et antud ettevõtjad ei oma Eestis krediidiasutuse, makseasutuse, e-raha asutuse ega investimisühingu tegevusluba ning samuti ei ole nimetatud ettevõtjad registreerinud väärtpaberi esmase avaliku pakkumise prospekti, vihjates sellega, et ettevõtjate poolt pakutud *token*'i näol võib olla tegu väärtpaberiga.

Teine oluline teema ICO teel kapitali kaasamisel on rahapesuvastase seadusega vastavuses olemine. Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (RahaPTS) on aluseks krüptorahadega seotud äritegevuse litsentseerimisele ning selle seaduse regulatsiooniga peaks iga ICO korraldaja oma ICO mudelist lähtuvalt täpsemini tutvuma. RahaPTS regulatsiooni alusel võib ICO teel kapitali kaasaja vajada Politsei- ja Piirivalveameti Rahapesu andmebüroo poolt väljastatavat tegevusluba. Isegi kui ICO läbiviija tegevusluba ei vaja, pruugib „tunne oma klienti“ ja rahapesuvastaste nõuete kohaldamine ICO protsessile olla vajalik vaid põhjusel, et tulevikus plaanitakse ICO teel tõstetud virtuaalvääring mõnes riigis ametlikult kehtiva valuuta vastu vahetada.

Arutelud eriregulatsiooniks juba käivad

Samas on Eestis vaikselt alanud diskussioon ICO eriregulatsiooni suunas, mis on podisenud erinevates ringkondades erineva sisuga. Rahandusministeerium näiteks korraldas 6. detsembril 2017.a. FI-s ajurünnaku ICO-de teemal, mille ajendiks võis olla Euroopa Komisjoni struktuurireformi toetus projektile „Eesti regulatiivse raamistiku avamine uuenduslikele tehnilistele lahendustele“. Projekt on suunatud soosivama ühisrahastuse ja alternatiivse kapitali kaasamise infrastruktuuri õigusliku raamistiku arendamisele. See teema on ka Euroopa Liidu institutsioonides hetkel tuline arvestades eelmisel nädalal lekitatud Euroopa Komisjoni ettepanekut ühisrahastuse reguleerimiseks ning *fintech* sektori reguleerimiseks mõeldud laiemat tegevuskava.

Teemaga seotud võimalikke ICO-de esmaseid eriregulatsioone Eestis arutatakse vabas vormis juba sel neljapäeval 15. märtsil 2018 praktikute, teadlaste ja ametnike poolt Legal Hackers poolt korraldataval *Computational Law and Blockchain* globaalsel festivali raames korraldatud üritusel Tallinnas Wabaduse kohvikus – registreeru üritusele siin.

(Autorid: Eduardo Silva, Nikolay Demchuk)